

Цетиње, 4. септембара

Да је критско питање опет на дневном реду, то је већ свакоме познато и нијесу ријетки они који већ наслућују по атмосфери да на барут мирнице и да ће се обновити стара прича из деведесетих година.

И кад је то тако, онда је интересантно чути и најновију верзију о ријешењу критског питања, које у истој мјери мучи како Грчку, тако и Турску, а силама заштитницама не да мира.

Историја критског питања позната је. То је била и од ранијих времена јабука заваде између Турске и Грчке. Отимајући се око ње, они су и крв прољевали, али све на штету своју. На ту их борбу нијесу интереси нагонили, нити материјалне потребе, него искључиво једна врста честољубља: Грци су хтјели да угоде своје елементу на Криту, док се Турска бунила противу тога и настајала борба око престолу, борба, која је подједнако била штетна и једној и другој страни, као што им је задавала и силне главобоље и непријатности. Нарочито Турској.

Критско питање је рак-рана на тијелу турске империје. Зато и није чудо што јој она задаје велику бригу и ствара многе непријатности, које у колике су чешће у толико су јаче. Зато је и сасвим природно што се овога пута она потрудила да пронађе начин како ће се ово питање једном за свагда скинути са дневног реда.

Одлука турске владе у томе погледу је и врло интересантна и врло оригинална.

Као што из Цариграда јављају, турска влада ријешила се да прода Крит и тако да се опрости свију недаћа. Али продаја Крита неће бити извршена заинтересованој Грчкој, нити икојој другој балканској држави, него друштву које ће саставити велике силе. На тај начин би Крит послужио као међународна станица за свјетске, а нарочито за своје пароброде. Сама Турска би тиме била у двојакој добити: опростила би се тога питања једном за свагда и дошла би до новца, којим би могла да уреди своје државне финансије и да се тако ослободи финансиског терета, који је дави и спречава у напретку.

О историји ове оригиналне идеје за ријешење критског питања износе ово:

Турски министар Талат-беј био је ту скоро у Солуну и том приликом се савјетовао са младотурским централним одбором. Томе су савјетовању присуствовали и други министри, који су били из Цариграда нарочито позвани. Расправљајући о општој ситуацији, они су се дотакли и критског питања и том је приликом, послније дужег конференсања, донесена одлука о продаји Крита.

У вези са тиме из Цариграда јављају да велики везир Хаки паша путује по Европи у нарочитој мисији, да добије пристанак сила заштитница за продају Крита и да том приликом изврши погодбу за остварење међународне станице.

Колико у свему овоме има истине, нијесмо у стању да провјеримо, али ма колико да ове верзије изгледају невјероватне, исто тако могу бити и стварне. Нарочито ако се процјењују с гледишта турске империје.

Отворено критско питање, чије се ријешење протезало у недоглед, спутавало је. Није јој давало могућности, да се правилно развија; мучило ју је. Искрсавајући час по, ометало ју је и скретало на странпутицу, нагонили је да се њиме бави на штету правилног развоја и уређења осталих неријешених питања, која дубље засијенају у свере њених интереса. Сем тога доводило је често и до сукоба са силама заштитницама, а нарочито је нови режим доводило у незгодан положај.

Олако, како би јој многи интереси нападани, она га није могла ријешити, а да и даље остаје отворено било би јој само од штете, онако исто као што би јој крњим интересе када би учинила ма какво попуштање.

Зато је и сасвим природно што је најзад морала прибјећи рјешењу, којим не би крњила своје интересе, а уз то не би попустила Грчкој.

Овако би се бар извукла из неугодног положаја и једном за свогдга га се опростила.

Цетиње, 4. септембара

Намећу Чехи и Швајцари поново је укинут покушај за споразум, те су до сада држави у Прагу неколико презентација, али нема никаквог изгледа да ће моћи до споразума да дође. Чеси и Швајцари дијаметрално се разликују.

У страниј штампи се у великој мјери о одетупалу руског министра спољних послова Павлова, да кога кажу да ће се попући од свијета у велик сааторијум.

У Атини је откривена заједра официра, који су се спремали да изврше државни удар. Међу заједрашцима су се налазиле врло утицалне личности, па чак и бивши министар војни Дашатливи.

Болера, која је захватила већи дио држава у Европи, све се више шири, а нарочито у Угарској.

Отоманска влада споминута, да је још ријешене, да број српских школа у Македонији смањи.

Штампа у Бугарској непрекидно пише о потреби рата с Турском и напада на владара бугарског што до сада није објавио рат.

Трговински уговор између Аустрије и Угарске и Србије потписан је.

ЦРНА ГОРА И СРБИЈА

ПИСМО ИЗ СРБИЈЕ

Биоград, 22. августа

Светковине јубилеја Књаза Николе, сада већ Краља Црне Горе, обавиле су се на величанствени начин, и овој малој земљи и њеном Књазу обратио је пажњу и интересовање што цивилизовани свијет.

Једно мало, каменито мјесто, које је забавено у крају Балканског Полуострва, једна шака људи сиромашних, али храбрих, који од потпуних пет вјекова бране највећом енергијом очајања и смрти своју слободу и своју независност противу турског нападаја, занета једостојно дивљења и поштовања.

Када су Мурати, Батајци, Мохамеди, Сулејмани продрили у балканске државе и принудили их у море крви суза, као што свједоче песници тих времена, и кад страни јаничари (војници) Кара-Мустафе уздрмаше зидове Беча, Црна Гора је остала светиште слободе и хришћанства. И на самом берлинском састанку Велике Силе су признале независност ове мале земље и Црна Гора је могла напокон дисати слободом. Европа је признала да је овај мали народ, сматран за тако дуго вријеме као прост дупек, као они који киду у нос, и краду стоку, био занета састављен од јунака, поносних због њихове независности и слободе, које су они храбро бранили: људи вриједни, а жељни свјетлости и цивилизације.

Књаз Никола је пружио много овој срећној револуцији, овим успјесима и овом развоју своје земље. Његове драгоцене врлине као државника допринијеле су да омогући да његов народ пређе све погибељи и надмани све потешкоће за вријеме цијелог пола вјека. Од почетка свога владања, 1862. ридуцираши Омер-паша, уљеже у Црну Гору пријевећи да ће освојити исту пријестолну Црна Гора изгледале изгубљена, а и јуначкиво Црногорца повуче их у владание, и посредовање Наполеона III. ставе овог пута јуначки народ.

Не знају су крваве борбе руско-турског рата године 1877-1878, када се Србија једва држала противу навале Абдул-Керима када касније Руси изгубише своје силе противу нападаја у Иленин, Црна Гора и њени Књаз се окитише славом; сјајне победе Филипа, Вучег-Дола, предаја Никшића беху успјеси ове славне битке.

Берлински састанак оконча овај страни рат. Црна Гора изађе с тога конгреса повећана: добитком Бара отвори јој се пут к мору. Она постигну такође признање своје независности и уважање европских држава. Улога ратоборца била је свршена и Књаз Никола даде затим доказ својих врлина као организатор једне државе и као дипломат. Измијешана и неууређена разним племенима ратоборничима, Црна Гора постаде под управом наметног Књаза модерна држава. Он подиже путеве, отвори школе; он организова војску по модерној основи и у народном духу. Послије он изађе из своје самоће. Предузе неколика путовања, гледајући да створи односе са страним дворцима. Непознат поглавар једне земље сиромашне и патријархалне, њему се данас честита онкољен краљевима, који су му зетови, краљинама, великим књагинјама и принцесама империјалним, које су му ћерке, и царевима, које су му пријатељи. Проглашење Црне Горе у чин Краљевине није било друго него једна проти формалност. Књаз Никола је већ изгледао један истинити краљ прије него је био проглашен.

У Србији ово проглашење у чин Краљевине, ово стварање једне нове српске краљевине је сматрано врло различито. Шовинисти бијаху противни и незадовољни. Они оптужују Књаза Николу ради сепаратизма. Они виде у томе намјере Николе I да се стави на чело уједињенога српског народа, говорећи да има аспирације на српско пријестоље. По начину добротелјајуће штампе аустријске, исто тако као по ријечима искрених, којима се император Франц Јосиф служио у своме писму за честитање, они виде јасну намјеру аустријске политике да раздијеле ове двије земље, просипајући презир између њих и гледајући да их раздвоје у њиховој акцији ка идеалу народноме. Ова одвратна мрзост према Књазу дошла је да отворене противности. Пред очима неколицине он не би друго био него тирај свога народа и спотичање светотога српскога питања.

Што се тиче српске владе, и ако се није много одушевљала, била је коректна за вријеме светковина на Цетињу. Она се старала да покаже све симпатије краљеве и Србије према срећни новотога Краља и напретку Црне Горе. Владни орган

је показао да уместо једнога самога средишта политичкога много би корисније и боље било да јединство јединог народа да их има више, јер је историја такође дала пријера како два или више политички средишта приносе моћно постигнућу националних идеала. А ако Црна Гора придружи своје силе онима у Србији у ову сврху, нова Краљевина биће поздрављена с одушевљењем обојаних патриота цијеле нације.

У толико Никола I изгледа да га и исте осјећаје. У здравници подигнутој у здравље српскога Краља, он је гледао да о сигура Њ. Кр. Височанство Александра, да његова земља остаје за вазда вјерна Србији и да Црна Гора, као Краљевина, са Србијом извршиће и с вишим успјехом националну задају.

У исто вријеме кад је нови Краљ дао ово осигурање, он је учинио једну значајну изјаву у своме говору одржаном као одговор Скупштини, која му је понудила краљевски чин. Он је изјавио да је готов да прими старо краљевско достојанство, које по историском праву припада Црној Гори. То није никаква алузија на краљевство Србије, јер за вријеме средњег вјека, под Неманићима, Зета им је била колонијална, а Зета данас припада Црној Гори. Краљ Никола дакле се сматра као истинити наслједник старих Краљева Србије, која у оним временима није била друго него једна нахија, којом су владали васали моћних краљева Србије.

Близу будућност ће показати хоће ли двије краљевине српске моћи ходити као двије сестре искрене и поодјелене, или ће оне постати ривали на велику жалост српских и црногорских патриота или велику несрећу српске нације.

L'Independance Belge

Братски одзиви

„Недељни Преглед“, политички, књижевни и научни лист, око кога је свијет млађе интелигенције биоградске, на изводном мјесту доноси чланака „Књаз Никола и Црна Гора“ ове садржине:

Све до Данила, првога црногорскога књаза, Црна Гора је била скуп независних племена, која су се међу собом кривила, а слагала се само пред спољном опасаношћу. Књаз Данило је пријетио радити на сузбијењу племенског сепаратизма и стварању јединствене државе. Али је његова влада била кратка. Данило паде као жртва убијства из освете 1860. године, а заногото велико дело оста на његовом синовцу Николи који, тек у деветнаестој години, прими терет владалачких дужности.

И књаз Никола се одмах показа способним за високо мјесто на које је тако млад дошао. Он је не само наставио дјело свога стрица, већ га је ускоро и крунисао потпуним успјехом. Прије њега Црна Гора, по својој организацији, има много сличности с Арнаутлуком и личи на феудалну државу; радом књаза Николе она тек постаје држава, у правоме смислу те ријечи, способна за правилан и миран унутрашњи живот и за успјешну акцију споља.

Књаз Никола је увијек показивао велику активност на раду око напретка своје земље. У ратовима за ослобођење Српства, млади књаз је био и друг и господар својим ратницима, који су били далеко од модерног схватања борбе и који су од њега тражили, да им примјером својим показује пут. Од владанога Црне Горе изискивало се у тим важним моментима исто толико државничке мудрости колико и личне храбрости, и књаз Никола је вазда показивао и једног и другога у великој мјери. За његове владе Црна Гора се територијално удвостручила и задобила вољки углед на страни.

Ако се хоће правилно да ојене колико су велике заслуге књаза Николе, морају се имати на уму све тешкоће са којима се борио господар овог ратоборног народа. За остварење модерне државе у Црној Гори потребно је било уклонити, поред других, све оне препреке и издржати сву ону борбу коју је имао издржати и Ришеље у Француској, стварајући од феудалне модерну централистичку државу. Овом приликом веома тек узгред напоменути да они, који би били, из каквих слободоумних мотива, незадовољни овом формом владавине у Црној Гори, не треба никако да забораве: да демократе имају најмање разлога осуђивати

творце централистичких монархија, јер су оне и омогућиле постанак демократије.

Ко хоће непристрасно и објективно да цијени историју Црне Горе за пошљедних педесет година, мора доћи до закључка, да књаз Никола долази у ред великих државника, стваралачких природа и, несумњиво, у знамените српске владатеље. Пола столећа усјешне владавине књаза Николе, велики период историје једног народа и државе, заслужује озбиљну пажњу и студију. Сиједи јубилар, чија је прослава педесетогодишње владавине појачана и ријетком породичном срећом — златном свадбом, може с њеним правом и поносом метнути краљевску круну на своју главу. И као краљ, владалац Црне Горе може са задовољством посматрати прошлост, а са спокојством гледати у будућност, и бити срећан признањем што га је у Српству и на страни дубоко и симпатијама које је његова земља стекла.

Чикашко „Уједињено Српство“ на челу листа, у оквиру, крупним словима, под насловом: „1860—1910. педесетогодишњица Књаза Николе I сјајна прослава на Цетињу“ доноси ово:

Сутра почиње на Цетињу педесетогодишња прослава владавине узвишеног Господара Књаза Николе. Велике јубиларне свечаности на Цетињу трајаће три дана: у недељу, понедељак и уторак. Историјско Цетиње, пријестоница великих Његова, данас већ трети у изванредном сјају.

На Цетињу је на окупу цео народ Црне Горе, који је похитао из свих крајева земље да особно учествује у прослави свог узвишеног владатеља, и да пред лицем просијешене Европе засједочи, колико зна цијенити витешка дјела свога Господара, стечених за славу Црне Горе и Српства.

Такође на Цетињу је на окупу велики број српскога народа из свих српских крајева и земаља, особито из миле нам Краљевине Србије, који су узели личног учешћа у овом заиста великом славу Црне Горе. Преставници великих европских дворова стигли су на Цетиње: братски нам Српски Двор заступа престолонаследник Александар; готово цијела европска штампа заступљена је на Цетињу. Тако су већ стигли дописници великих европских дневника. Гости из свих угославенских земаља данас су на Цетињу, да се поклоне и одају дужну пошту Књазу Слављенику, који је за пола столећа чувао стражу на међи јужног Слављеника: који је и мачем и пером задужио и најдаљна славенска покољена. Стари борци и ратници окружују данас високог Слављеника, који су заједно с њиме побирали војну славу по врлетним клисурама српске Шпарте. Окружују га и млађи нараштаји, који Његове велике заслуге за славу Српства и Црне Горе знају да цијене: окружује га цео српски народ из неослобођених српских крајева, који у њему гледа узданицу и остварача Његових праведних тежња; окружују Га Његова Узвишена Дјеца и Унучад.

Сиједи Слављеник на границама је блиблијске старости у 69 години живота. Педесет година, дуги је низ времена Његовог владалачког живота, тешког и напорног рада за свој род и народ. Цијело вријеме радио је неуморно, чија су дјела неумрлом славом крунисана. Црна Гора и Српство знају појмити та дјела, и зато ће Његов педесетогодишњи јубилеј на најсвечанији начин бити прослављен. Црна Гора данас се осјећа препорођена и у срцу и у души, препорођена у осјећајима и тежњама.

Цијело српско племе узима и личног и душевног учешћа у Књажевој прослави јубилеја, а историјско Цетиње дочека јединствену до сад прославу.

Ми амерички Срби, далеко удаљени од Цетиња, али смо жељама и мислима близу, и то управо ондје гдје први пут српски владаоци слави свој педесетогодишњи јубилеј. Носимо се мишља, носимо се жељама, носимо се симпатијама и душом под Орловим Кршем, узмимо братско учешће, узмимо душевног учешћа у славној слави високог Слављеника.

Сутра ће рано зором загрмјети топови са Ловћена, а велико звоно са цетинског манастира огласити велико славље Књаза Слављеника, оно исто звоно које је оглашавало сјајне побједи и мегдане. Тај глас топова и звона не може до наших ушњу допрријети, али ће допрријети до наше свјести и савјести, и ми треба да смо потпуно свјесни овог великог славља и њеног историјског значења.

Истодобно ће топови са Ловћена, и звона са Табје огласити Црну Гору Краљевином, која је ту титулу оправдано заслужила, ако не по величини простора и становништва, а оно по величини својих славних и јуначких подвига.

У то име поздрављамо педесетогодишњи јубилеј Књаза Николе и проглашење Црне Горе Краљевином кличући:

Да живи Њ. Кр. В. Никола II.
Да живи слободна и независна Црна Гора!

Да живи Свјетли Владалачки Дом Петровића — Његоша!

„Вечерње Новости“ у једном чланку својом доносе и ове редове:

Црна Гора избила је на површину приликом јубилеја свога сиједог и узоритог владара и прогласа друге Српске Краљевине. На њу су управљени погледи свега културног свијета, у првоме реду великих сила.

Флоте силних држава, које су под Суторманом поздрављале малу али славу српску државу Црну Гору грмљавином из топова, присуство моћних владара на Цетињу, на сјајна изасланства свих моћних и најмоћнијих овога свијета, па онда они срдачни телеграми поглавара силних држава, којима су поздравили краља Николу — све то скупа узето није обично поздрављање, него демонстрација све Европе и свих великих владара, тако рећи својеручно дизање Краља Николе и пошеће кроз сабор. На завршетку је цар руски послао свога сина, свемоћнога великог књаза Николаја Николајевича, који му је доноси не само поздрав великога цара и велике Русије, него и маршалску палицу, која му је на свечаној паради на Цетињу предата. Цар је краља Николу назначио својим фелдмаршалом.

Прочитајте те членице. Разумијете ли тај јеzik немашти? Умијете ли прогумати шта све то значи? Цар руски и цар аустријски надмећу се у љубазности према краљу Николу. Енглееска, француска, руска, талијанска и свеколика њемачка штампа утркују се која ће са својим славопојем прије стићи. Владари угледни и моћни хитају на Цетиње, изасланства сустижу једно друго.

Свечани дани Црне Горе

Славље у Улицују

Улицуј, 24. августа.

Ма колико год се писало о свечаностима које су се приликом прославе педесетогодишње сретне владавине Њ. В. Краља Господара, златног цара Његових Величанства и обнове нашег старог Краљевства обавиле на Цетињу, не мање се може писати и о свечаностима том приликом по унутрашњости наше државе, у којима се огледао прави израз општег народног одушевљења и радости. Само се по себи разумије да је Цетиње, као пријестоница, било центар, гдје су се одржавале главне свечаности присуству Високог Слављеника и свих осталих чланова нашег Узвишеног Владатељског Дома, а гдје су се били стекли и разни други владари и представници окупљених глава цијеле Европе, поред учешћа великог броја гостију са стране и многобројног народа из свију крајева наше Отаџбине.

Ја ћу овим пак да вас извјестим у краћим потезима о прослави, која је слиједила у овом нашем приморском крају, јер перо није кадро описати све оно, што се тих дана одиграло, а што ће оставити неизбрисиву успомену у срцима свих овамошњих становника.

Наша варош се још из рана, у очи прославе била, окитила зеленилом и заставама постављеним на многобројним дирекцијама како унутра, тако и споља на морској обали и по бредовима, да је одавала особити изглед, те је и на странце чинила пријатан учинак.

Када је 14. ов. мј. поред вече са три топовска метка оглашен почетак свечаности и сви домови окитише се заставама једноликим и једномјерним, а становништво обузе неко пријатно расположење, те је одмах настало весеље у пјевању и игрању народних кола, које се наставило до касно у ноћ на морској обали, гдје се народ био последице слегао, док је међутим слиједило осветљење на сваком крају. Многобројни лампиони у тробојкама бијаху наизани од једног до другог директа средином вароши и обалом, а дивно бијаше видјети општинску зграду превучену сву зеленилом и окитићу заставама и лампионима, да даваше неки оригинални изглед. И поједине приватне куће бијаху ванредно и укусно осветљене, а ниједан ни најсиромашнији кућин био нашег или страног поданика није изостао да у томе учествује; једино је чинио изузетак овдашњи т. з. представник отоманске империје.

Сутра дан, рано изјутра, народ се почео окупљати пред општинском зградом гдје се уз чиновништво грађанско и војено налазила и једна почасна чега народне војске, као и школска дјеца, накупујући сви важну вијест са Цетиња о прогласу Краљевине, те у 9 сата предсједник општине, примивши о томе званични телеграфски извјештај, саопшти је исти свима присутнима, нашто настаде урне-

бесно клицање, бацање капа у вис и појевка старијих: „Све за славу Бога истинитога, а за здравље, срећу и дуг живот витешкога Краља и Његовог славног Дома“. Иза тога одмах јаци основне школе са заставама у рукама пјевајући, а из њих почасна чега, па чиновништво и народ упутише се у дугој поворци пут парохијалне цркве на свечано благодарње, које је последице Св. Литургије одслужено овд. парох, часни поп Јован Вујановић. Приликом многољествија почеше са бедма грукати топови, а чега војника постројена пред црквом одаваше пред приси. Црква је била дупке пуна народа обојег пола у свечаном руху. По свршетку благодарња, и при изласку из цркве поп Јован Вујановић држао је пред истом сакупљеном народу дуги пригодни говор о животу и великим заслугама Његовог Величанства Краља Господара, који је на крају попраћен бурним клицањем. Иза тога се приступи у истој поворци, као и прије упутише у општину, гдје је било чашћавање пићем. Том приликом предсједник општине подигао је чашу за здравље, срећан и дуг живот Његова Величанства Краља Господара и Узвишеног Владатељског Дома, која је била пропраћена услицима „живи“, па је онда прочитао телеграфску честитку, која је у име чиновништва и грађанства послана Високом Слављенику. Другу заносну здравницу подигао је погранични комесар Рамадановић, која је такође била пропраћена дуготрајним клицањем присутних. За то вријеме пред општинском зградом играла су народна кола, која су се наставила до иза подна, кад је народ отишао кућама да се по нечим малко заложи, што дуго није потрајало, јер се почео поново сакупљати на морској обали, гдје се продужио весеље до један сат пошље пола ноћи. На вече су, уз чаробно осветљење, пуштени с мора ватромети, те одушевљену не бјеше краја. — У 9 сати пак слиједила је закуска коју је општина на обали била приредила, а чашћавање народа пићем није изостало цијелог дана, те је предсједник општине био управо неуморан обилазећи и угошћавајући свакога у појединим групама. Лијепо је било видјети разнолика кола и игре на много мјеста, док је млађарија на све стране разносила пјесме, правећи многе околне пошећем разнобојних лампиона. — По свуда су држани говори, а весеље је зачињао и свјештеник Вујановић играјући на свог хага и држећи тробојну заставу у рукама, те је био обилат у говорима, тако да га је народ често носило на рукама, као год и пред неким општинским, пограничним комесарима и умијешним који су били присутни у тој прилици. И Мухамедани, њих лијени број, били су исто неуморни у игрању посебних кола, која су трајала непрекидно до чисте сате.

Други дан, 16. ов. мјесеца весеље је отпочело као и првог дана рано изјутра, те се истим редом пошло на благодарње, које је извршено на слични начин као и 15.ог. Тога дана опућена је Његових Величанствима Владару и Владарки честитка за њихов сретни златни пир, који је доноси срећу Црној Гори. Веселе и игри није било краја, нити је оно ни за час прекидано, те таквог одушевљења и радости у Улицују није било. Одмах иза подна велики број млађих и старијих, предвођен предсједником Општине на коњу, са заставом у руци, а коме су се последице придружили исто на коњима и са заставама поп Јован Вујановић и комесар Рамадановић, обилазио је разне домове по вароши и на узвишеним мјестима, те су им износене свуда здравнице и то се тако ређало цијело последице подне, уз придолазак све то већег броја народа, док се није отишло пред двор Њег. Краљевског Височанства Књаза Нашљедника, на т. з. „Суку“, гдје је био заустанак уз наставак пјевања и играња народних кола, те је ту одушевљење било достигло свој врхунац, тако да су црногорске капе мијењане са фесовима присутних мухамеданаца, који су такође у највећој мјери били раздргани. У повратку на обали, пак, наставила су се народна кола, свирка и пјесма до касно у ноћ, а извјесни број младежи обилазио је варош посећи бакваду. — Тога дана дошао нам је био у походе католички парох из Салча, Дон Марко Аштић са многима из свог села и околине, те је пред сакупљеним народом на обали држао дуги прикладни говор Њег. Величанству Краља Господару, који је био праћен непрекидним услицима. —

И трећи дан, 17. ов. мјес. прошао је у непрекидном весељу као и прва два, те управо нико није осјећао ни најмањи умор, а било је оних који други дан нијесу ни ручали ни вечерали, на ни бријегина, јер су били засићени одушевљењем и радошћу, те би тако било потрајало и слиједећих дана. — Једном ријечи осјећаји народни били су се испунили у највећој мјери, срдачно и не ус-

љено, те није изостало ни мушко ни женско, ни старо ни младо, да не дадне одушка радости и весељу.

Противници могу писати колико хоће и увјеравати неупућене како је био слаб одзив народни, како се мало свијета слегао било на Цетиње о свечаним дањима, то нико осим очевидца не може описати. Зар је морала цијела Црна Гора слећи се на Цетиње, па да онда весеље буде потпуно? Зар нијесу и ово ексклантни докази народног весеља и одушевљења који су се могли видјети по унутрашњости? И ово што вам испишах за овај наш крај блиједи је слика; требало је доћи и видјети како народ слави свога Господара, непомућеном свијешћу. — Више се није могло, а увјерен сам, да ни други крајеви нијесу изостали за нама, ма да се Улицуј поноси својом прославом, која је у сваком погледу испала сјајно према средствима с којима смо располагали. — И ако је народ био сав као једна душа и једно тијело, и ако је весеље само по себи текло „к'о голема ријека“, онег бих се огријешно кад не бих споменуо да хвала припада и предсједнику општине за његов труд, који је уложио да народ буде угошћен и да у свему влада потпуни ред. А сад остајте ми здраво и весело до друге згодне прилике. X.

Прослава стогодишњице на Варваринском пољу

Биоград, 28. августа

Кад се биоградски пашалук под Карађорђем 1804. године дигао на устанак против турског ропства па све до 1905. године Срби су на ратном пољу имали такве успјехе, да им се задивило цео свијет. Они су задобијали битку за битком и у кратком времену потукли непријатеља по свима линијама. У 1809. ој години Срби су под Нишем изгубили битку пред многобројним непријатељем и тада је на шанцу Чегру Стеван Синђелић показао велико јунаштво. Кад је видно да Турци ускачу у шанца и да ће га освојити он подвикне својим друговима, да се спасавају ко може и унаги пиштољем сву чебану — барут у шанцу и изгину сви Срби и Турци у шанцу. Турци су покупили српске главе и од њих направили чувену Ђеле-кулу код Ниша, од које сад постоје трагови.

Срби су се били веома уплашили, да им не пропадне цијела ствар и да сав њихов рад од 1804.—1805. године се не претвори ни у шта. Карађорђе је очајвао и тражио помоћи на свима странама. Тако је дошла и 1810. година а Срби нијесу знали шта ће бити од њих. Али је у овој години српско оружје поново одијело сјајну побједу а у многим бојевима су Срби имали за савезнике Русе.

Руси су били у садашњој Влашкој и ријеше се да 1810. године ратно бојиште против Турака пренесу и на лијевој страну Дунава — у Србију. Ступе у договор са Србима и отпочну крваве бојеве око Кладова и Неготина. Целокупном руском војском командовао је гроф Цукато. Кладово је освајао храбри јунак Петар Добрић. Карађорђе се био утврдио код Делиграда близу Ниша, јер се од Ниша спремао велики поход Турака. Турци су хтјели да продуже побједу, коју су годину дана раније добили на Чегру и да Србију поново цијело покоре. Са јужне стране је Карађорђе имао за циљ да задржава надмоћног непријатеља. Да би се боље одржао и да би спријечио овај овај упад Карађорђе се осјећао слаб, те потражи помоћи од Руса. Гроф Цукато услиши молбу и пошље му грофа Орурка са неколико руских одреда у помоћ. Овој брзо дође до Делиграда. Турци под командом Куршид-паше знали су за ово јако српско утврђење и хтјели су да га заобиђу. Они се од Ниша крену аа Крушевцу остављајући десно јаку српску посаду код Делиграда у намјери да се дохвати Варварина, па онда низ велику Мораву да оду и до Биограда.

Карађорђе и гроф Орурк се брзо од Делиграда упуте Варварину, да спријече даље продирања Турака и улугоре се на варваринском пољу. Турска војска износила је преко 15.000 војника а српско-руско бројила ји 4.000 душа. И на равном варваринском пољу отпочела је 6.ог септембра и трајала до 19.ог септембра крвава битка. Кад је Куршид паша примјетио српско-руску војску на равници, казао је својој војсци: „даниште се увијек како се Срби туку по брдима и с тога односе побједи. Ево, равниог поља и сад се покажите заслужним царског хљеба“. Српско-руском војском командовао је гроф Орурк. Овај војску тако лијепо распоредио, а војска се тукла тако јуначки, да су Турци и ако тако надмоћни били до ноге потучени те побјегну Нишу. На варваринском пољу јунашвом се одликовао Јово Курсула. Из турске

војске појавио се неки црни Арапин и тражио ко смеје од Срба да му изађе на мегдан. Само је Курсула имао храбрости. Изађе му на мегдан и погуби Арапина. Његова храброст довела се и самим Турцима и кад је Арапину одсјекао главу, сва је турска војска викала Курсули: аферим ти јуначе! Овај дуел је српски песник Јово Драгишић узео за мотив једне декламације: „Варваринско поље“, која се убраја међ најљепше српске декламације.

Како се ове године навршује сто година од ове славне битке, то захвални Тешњани хоће да прославе стогодишњицу боја на варваринском пољу, која ће се обавити сјутра 5. септембра и откриће се два споменика: један грофу Орурку и осталим руским борцима са самом варваринском пољу, други Јови Курсули у вароши Варварин.

Прослави ће присуствовати Краљ са Престолонаследником, руским послаником, ујук грофа Орурка, изасланици свих београдских листова и многи руски новинари и остале српске корпорације и пјевачка друштва.

4. 5. и 6. од септембра имаће сви путници за Варварин подвоз железницама у 1. цилене а новинари бесплатно. Железничка станица за Варварин је Тинћеван.

Поглед по свијету

Француска флота

Да би се на мору могла мјерити са Енглеском и Немачка Француска је почела и сама да развије флоту, саградила неколико убојних бродова најмодернијег типа. Ови су бродови упућени у ескадру Средиземнога Мора, против чега је устао бив. министар морине Ланасан.

У овој оцјени он је пошао од споразума енглеско-француског, који је, по општем схватању политичара, потребан да се одржи. Енглеска је зато савезница Француске, јер и једној и другој пријети опасност од Немачке, зато је потребно да бране заједно своје интересе. Појачање француске флоте има мјеста само на сјеверу, а никако у Средиземном Мору, јер се може рачунати, да Немачка може Француску напасти само из Атланском Океану.

Француска нема шта да брани у Средиземном Мору нити да се бори енглеске флоте са два разлога: прво, што су Француска и Енглеска у савезу и сва питања на Средиземном Мору споразумно су ријешена, друго што Енглеска има доста посла бранећи Мисир, Малту, Кипар и Гибралтар и најзад појачање средиземне флоте, с обзиром на ова два предвиђена случаја, може дискредитовати енглеско-француски савез.

Француски је, вели Ланасан, упућена само на Сјеверно Море гдје иначе оспорава немачка превласт и Француске и Енглеске.

Турска и Грчка

И ако многи гласови говори да ће под притиском великих сила, лећи спор између Турске и Грчке, ипак се дешавају такве ствари, које сасвим противно наговјештавају. Бојкот грчке робе у Турској не престаје, по се још шири, а у Атини је стигао глас из Солуна, да је одбор за бојкотовање наредно, да се бојкот на робу има примењивати и на ону што са Крита долази.

С друге стране вијести да Турска има према Грчкој 125.000 војника, а према Бугарској 80.000 са 300 топова јасно свједочи о томе, у каквој се фази налази критски сукоб. Ништа не би било чудно ако добијемо вест о прекиду дипломатских односа међу Турске и Грчке.

Хрватска криза

У пошљедње вријеме још се и мислило, да ће ипак доћи до каквог споразума са баном Томашићем, јер је било и таквих чланова коалиције, који су искрено вјеровали, да бану није стало до обрадовања странке, којој би он био апсолутни господар и водио је онако, како би он и они из Пеште хтјели. Међу тим пошљедња вијест тврди, да је између бана и коалиције дошло до потпуног прекида.

Тај нови конфликт, који тешко да ће бити израван, састоји се у овоме. Нови изборни закон вели, да се општински чиновници не могу бирати за посланике, изузимајући градске начелнике и општинске љекаре. Бан је то обећао, али у наредби стоји, да се изузимају само градски начелници, а љекари не.

Тиме је бан доказао јасно, колико му је стало до слоге у земљи.

Стање Срба у Беранама

— Писмо из беранске нахије. —

Официри и власти младотурске у Беранама и беранској нахији све грозније поступају са Србима. Они се не задовољше

тиме, што батинаше и тирјански мучише свештена лица и виђеније грађане, који им падоше шака. Већ су сада отпочели гонити поједина братства, да се расељавају са свога огњишта, на шта морају и силом пристати, док немају при себи ни бритве, а Младотурци од њих траже и топове. Оваким потраживањем беранске су власти растјерале многе Србе, од којих је јако страдало готово све братство Чукића из села Доње Ражанице.

У овоме селу има више од сто педесет кућа, међу којима је највише из братства Чукића. Они су вазда, не само у томе селу, већ и у друга два три села ближња првенствовали и били одговорни за сваки поступак у тим селима. У томе је мјесту главни првак био Симо Чукић, који је емигрирао са својом браћом прије годину дана.

Турске власти, немогући ухватити Сима с браћом и метнути их под своје уставне батине, обратили су се на његово братство и ријешили се, да га из Ражанице раселе, а то се најбоље види из шљедњих тирјанских младотурских напада на исто братство.

Прво су позвали Симова рођеног стрица Миљана од 70 година и њему наредили да са сељанима и братством донесе оружје у Беране, што они учини. Младотурске власти се не задоволе тијем оружјем, већ затраже неко ново оружје, које није имао да им да, због чега га официри доведу с једним његовијем рођаком Милованом у војну касарну, гдје их тако грозно истуку, да се вијесу могли с мјеста помаћи, но их они избаци на улицу, одакле их однесу жене кућама њиховим. По том одмах позову још три братственика Милованова: Милуна, Миљана и Милосава, те и њих одмах метну под батине, и тако их истуку да Милосаву испаднују кости, а Милуна и Миљана затворе у тамницу, гдје се и сада налазе. Но и поред толиких тирјанства што учинише томе братству, не задовољнише се, већ поново почеше позивати: Васо, Нова, Вуксана и Секула из истог братства, да донесу, по њиховом мишљењу, некакво ново оружје, али Васо с друштвом, знајући шта га чека, ако им падне шака, побјегне из свога села некуда. Пошто ова четворица на позив официра и власти, не падоше им шака, они им сада фамилије узнемиравају, говорећи им: „Ако вам се људи не врате својим кућама, ми ћемо вас жене и дјecu прогнати у Мору“.

Из до сада изведених поступака власти и официра јасно се види, шта напредавају чиници са јадним Србима у Беранама и беранској нахији, и то у XX вијеку, а у уставној земљи.

Нови начин војничког вјежбања

— Игра солдата по парковима —

Петроград, 29. августа

Прије сам писао о смијешној војци, која се овдје, у Русији, међу школском дјецом организује. Сад могу још о забавици, а не мање практичној, него ли прва, а ево што је и у чему је:

Варошка управа, како овдје, у Петрограду, тако и у другим руским градовима, заузела се, да дјеца, која по цео дан сједе у парковима и ништа не раде, нити се чему уче, да не би залуду стојала, чешући ноге по клупицама, постала љенива, меланхолична и неваљала, имају у сваки варошки парк по два учитеља — један мушки из резервних официра и једна женска, која занима и учи разним играма и гимнастички дјевојчице, да не би сметале мушкарцима.

То су већином дјеца сиромашних родитеља, који немају могућности држати учитеље и учитељице, за своју дјecu у љетње доба, кад су школе затворене или послати исту у „Потђшњий полк“ да се уче. — Учне дјече у парковима иде тако исто брзо и лако, као у „Смијешним пуковима“.

У почетку официр долази међу дјецом у парку и пита: ко ће од вас да игра самном у солдате. Неколицина дјетића примају приједлог и почну играти. Одмах се, разумије се, окупе око њих и сва друга мушка дјеца, а учитељ и њих понуди, да с њим заједно играју.

Другог дана официру већ није потребно, да пита дјecu хоће ли с њим играти, него они сами с радошћу њега очекују и гледају кад ће се појавити.

Разумије се, за ту сврху одређују се људи, лијено васпитани, добре и благе нарави, — људи, којима у опште право кана на глави стоји и који неће дијете, ако му случајно на ногу наступи, позвати на „дуел“ (мегдан).

У сваком парку т. ј. бесјекту парка, има по неколико дрвених пушака и сабаља, па један дан иде упражњење с пушкама, други фектовање сабаља, трећи гимнастика, маршировка и др.

Ова учења произлазе три пута у недељу од 3 до 5 сати послје подне.

Као што видите, у Русији озбиљно гледају, да припреме млађи нараштај за

војничку науку; они се унапријед труде и старају, да им се не догоди, као некој нашој браћи у вријеме анексије Босне и Херцеговине, те почеше викати: причекајте људи, немојте присвајати, то су српске земље, али ми нијесмо готови, не можемо ратовати!...

Е, али изгледа, земље се ширити и бранити само оружјем могу. Орасторство мало што помаже за те ствари.

Н. Јоветић.

Исељавање у Америку

Исељенички закон Сједињених Држава је врло строг. Сви путници најприје се искрцају на једно острво код Њу-Јорка такозваном Еис Исланду. Тамо их детаљно испитају, јесу ли потпуно здрави, знају ли какав занат, камо мисле поћи, у опште хоће ли моћи радити и заслуживати свој крух. Осим тога мора сваки путник имати бар 25 долара. Нађу ли у кога исељеника какво помаћкање, једноставно га не примају, те се морају вратити кући.

Ради тога већина је европских држава увела такозвано осигурање против повраћања, то јест сваки повраћени исељеник добије потрошен износ за пут. Прва између свију велевласти је Русија.

Сваки руски исељеник плати за овај фонд један рубал приредом укрцања, а сваки повраћени исељеник добије потпору од 100 рубаља и бадава пут железницом до своје куће. Пошто пут из Русије до Сјев. Америке стиге 85 рубаља, то исељенику остане чисти 15 рубаља. Али све то ако је дотични од руске области био прије одласка испитан и љекарски прегледан.

Због тога су исељеници из Русије најбоље обелбијеђени и риједак је случај, да кога од њих врате, док са другим исељеницима то врло често бива.

Па и поред тога радни свијет се у Америку силно насељава.

Аргентина је једна у изузетном положају.

У прошлом мјесецу ушло је у Аргентину 12.015 особа, од којих 11.042 исељеника а отишло је 12.946 особа, од којих 11.015 исељеника; долазак и одлазак се дакле поклапа, што се и у опште олажа како веле службена извјешта у зимско доба.

Од ново дошлицких исељеника било је 4.645 Италијана, 3.029 Талијана, 908 Руса, 819 Српана, 294 Грка, 258 унесених их је под високом ознаком „Аустријанци“, а биће Хрвата, Срба, Маџара и т. д., 200 Француза, 141 Енглеза, 203 Нијемца и осталих народности.

Заната су: 2.312 пољодјелаца, 2.393 надничара, 293 кухара, 162 зидара, 143 дрводјелаца, 556 трговаца, 104 шивачица, 104 морнара, 225 пеглачица, 135 кројача и више других заната и 1.740 дјече.

Талијани, а то су већином пољодјелци, још увијек више одлазе него што долазе: у прошлом мјесецу дошло их је 3.029 а отишло 5.802.

Од 11.042 нових исељеника, само 3.387 послужило се бесплатном државном возњом до својег мјеста.

Колера и Црна Гора

Поводом тога што се појављује колера у нашој близини, санитарско одјељење нашло је за потребно, да дадне најпотребнија упуства о самој болести и о начину предохране од исте.

Колера је заразна и веома приљепчива болест. Зараза се њезина састоји у веома ситном и микроскопски малом микроорганизму, који се обично зове колерна бацила. Колера се не може појавити у једном мјесту, док се у исто не донесе њезина клица.

Ширење колере бива на веома много разноврсних начина:

1) Прво и најчешће мјесто заузима пијаћа вода. При прању рубаља и других предмета, умрљаних колерним изметинама, доспијевају бациле у воду, с којом се снабдијева становништво једног мјеста, те се тиме проузрокује и шири болест.

2) Сви други предмети, који долазе у додир с болесником или са зараженом водом, могу да пренесу заразу. Особито је у том правцу опасно млијeko, нарочито оно, које се забјељује зараженом водом. Млијeko је много опасно и зато, што се у њему веома згодно множе колерне бациле а без икаквог видљивог знака на њему.

3) Нађено је и утврђено да се клица колере преноси и веома добро напредује на месо, поврћу, воћу и особито на сир и масло.

4) И мухе могу да пренесу колерну заразу; оне падају на изметине болесника од колере и тако заражене могу да падну или на које јестиво, или пак на

саме усне извјесног лица и тиме да проузрокују болест.

5) Хаљине колерних болесника и оне у њиховим постелима, тако исто и разна посуђе као: чаше, ошнице, ножеви, виљушке и друго, којима се такав болесник служи, може да буде обрљано и да шири болест.

Тачно је доказано, да се помоћу тих начина колера шири највише путем саобраћаја, којим се мијешају путнички мјеста с колером заражених, са становништвом у незараженим мјестима. Уз то се трговином из таквих мјеста често пренаша и обрљана роба, чиме се заразе веома обилно сију и шире.

Да би се клице ове страшне болести могле што повољније развијати, треба да падну на повољно земљиште. Отуда се већином разболијева и умире од колере сиромашније становништво које живи у мрачним, влажним и нечистим становима, а које се уз то храни слабом и нечистом храном, које врло често проузрокују разне нерете у пробавним органима, особито у стомаку и цријевима. (Страх сам по себи не).

Према томе ради предходне и борбе противу колере, препоручује се ово:

1) Како заразна клица колерина може да се пренесе из изметина болесникових на другу челац и на најразноврсније предмете, то је прије свега потребно забранити како улазак појединих лица тако и упоште уопште свију предмета из оних мјеста гдје има колерних болесника. За то треба да се уреди и установе погранични карантини, који ће налити на то и вршити прописну дезинфекцију долазећих лица и робе. Јер иста лица и ако су здрава могу ипак да пренесу заразу на својим хаљинама и на другим предметима, које собом носе. За то и треба сматрати опасним сва лица без разлике, која долазе из заражених мјеста.

2) За вријеме колере треба живјети што уредније. Доказано је да сваки поремећај варења иде на руку оболијевању од колере, зато се треба чувати свега што може пореметити преваривање хране и проузроковати катару желуца а особито пријева, јер се у њима баци развија болест. Тешка и неварљива јела треба избегавати а тако се исто треба чувати од преједња.

3) Сирово и нечисто воће и салате не треба јести, већ и због тога, што они могу у много прилика, да проузрокују пролив, а то је опасно јер проузрокује развијање и напредовање клице болести.

4) Храну, којом се може пренијети болесна клица, треба претходно кувати, особито воће, зелен, млијeko, сир и масло.

5) Храну из куће болесникове не треба ништа узимати а такође ни икакву животну намирницу.

6) Ништа не треба пити воду из оних мјеста, која се могу загадити погању, мокраћом, отпадцима из кухиње и другим прљавим предметима. Вагда је сумњива она вода, која се узима из бунара и ублова у насељеним мјестима, из бара, јазова и у опште из свију мјеста гдје вода лежи и не отјече. За то је најбоље нити и употребљавати воду, која се претходно скува — тим прије, што треба знати да су лажна она тврђења, која веле да се само пијаћа вода може сматрати као носилац болесних клица и да је човек потпуно заштићен онда ако само пије кувану воду. Према томе дакле треба употребљавати кувану воду за пиће, прање хаљина, суда, за кupaње јела, за умивање и за купање.

7) Сваког од колере обољелог треба сматрати поводом извора и даљег ширења болести. Зато га треба смјеста пренијети или у болницу или у за то нарочито уређену бару, гдје би био изолован од остале здраве околине.

8) Нико не смије ни у ком случају посјећивати болесног од колере, осим оних лица, којима је то дужност. Исто тако за вријеме колере не треба нико да иде нигдје, гдје се купи много свијета, као што су скупови, базари и т. д.

9) У просторијама, гдје се налазе колерни болесници, нико не смије ништа ни јести ни пити, нити пак пушити.

10) Добро је често пута прати уста којом од дезинфикујућих течности.

11) Како су изметине опасне по ширење болести, то се одијело и све у опште што је њима било обрљано треба или одмах спалити или што се може дезинфиковати.

12) Изметине треба склањати у за то нарочито одређену руну, која ће бити далеко од додира и од свију мјеста, из чије се близине вода употребљује.

Изметине уз то треба претходно дезинфикирати којим јаким дезинфикујућим средством као што је живи калакил карболна киселина.

13) Свако без разлике треба да пред јелом измије добро руке и да их по могућности дезинфикује; нарочито је то потребно, да раде она лица, која се на-

лазе око болесника од колере и која долазе у додир са болесниковим рубљем.

14) Умрлог од колере треба што прије носити из куће и не треба га кунати, већ га замотати у покров, који ће претходно бити сквашен карболном киселином. Пратице не смије бити, осим оних који ће бити за то одређени а тако исто у кућу умрлог не смије нико без одређених лица улазити.

15) Гробоци, у којима се имају сакривити умрли од колере, треба да буду у колико је могуће даље од осталог гробља, да буду дубоки најмање два метра, да се не смије отварати ни у ком случају прије десет година.

16) Све ствари и предмете умрлог од колере треба одмах или спалити или што се може дезинфицирати. Исто тако је потребно, да се и кућа у којој се десило смртни случај колере најстрожије дезинфикује.

Дневник

Отпутовао. Њ. В. Краљ Господар отпутовао је данас с Њ. В. Књаз Петром на Тополицу.

Отпутовао на Тополицу. Њ. Кр. Височанство Нашљедник Краљевих Данило отпутовао је јуче на Тополицу.

Реконструкција кабинета. У току ове недјеље је извршена реконструкција кабинета у два маха. Прво је дао оставку министар унутрашњих дјела г. Јован Пламанец, који је стављен на расположење, а на његово је мјесто дошао г. Филип Јерговић, председник Гл. Државне Контроле. Одмах затим је настала поновна реконструкција. Из кабинета су иступили министар војни г. бригадир Митар Мартиновић и министар финансија и грађевина г. Душан Вукотић, који су такође стављени на расположење, те је реконструкција кабинета извршена овако: За председника министарског савјета и за министра иностраних дјела и заступника министра правде остао је г. др. Лазо Томановић; за министра просвјете остао је г. Перо Вучковић, а постављени су: г. Филип Јерговић за министра финансија и грађевина, г. Марко Ђукановић, председник Државног Савјета и Народне Скупштине за министра унутрашњих дјела и г. бригадир Иво Ђуровић за министра војног. Нови министри положили су заклетву и примили своје дужности.

Кр. Господар у европској штампи. Биоградски „Недјељни Преглед“ доноси:

Неоспорна је ствар да Књаз Никола врло добро стоји у цијелој европској штампи, изузев у својој — српској. (Наравно, само у једном дијелу ове). Тако, ево како се о Књазу Николи изражава Paul Ginisty у своме приказу путописа Broniewski — свога, који је 1893. године прошао кроз Црну Гору. Приказ Ginisty-ев, који је изашао у *L'Indépendance Belge*, број од 1. августа о. г., има за наслов: „Le premier touriste au Monténégro“. Ginisty овако почиње свој чланак: „Свечаности преобраћања у Краљевину Црногорске Књажевине довешће туристе у Црну Гору. Они ће, на сваки начин, ту наћи живописних ствари, ма да је један литераран владалац, и то литераран у толикој мјери, да је саставио чак и драме у стиховима, већ модернизирало, са једном чврстом издржљивошћу, многе примитивне установе једне земље која је престала бити неприступачном“.

Сеоба министарстава. Већи дио министарстава пријешли су већ у Владином Дому са својим канцеларијама, а у току идуће недјеље прећи ће и остала.

Са јубиларних свечаности. Угладни илустровани листови фран-

цуски, њемачки и талијански доноси снимке са јубиларних свечаности, које су прошлог мјесеца на Цетињу биле, пропраћајући их врло лијепо и симпатичним описима.

О „протјеривању“ А. Жујовића. Добро познати биоградски листови, који стално сију разор између двију српских краљевина, саопштили су злонамјерну вијест, да је г. Алекса Жујовић био протјеран са Цетиња, гдје је како је познато, био дошао да присуствује на јубиларним свечаностима. Нама није потребно да ту злонамјерну вијест демантујемо. Она сама себе демантује, јер је свакоме познато да је г. Алекса Жујовић код нас био свуда лијепо приман, да је својим понашањем на све нас учинио најљепши утисак, и да је прије повратка са Цетиња био и одликован. Биоградски листови, који су донијели ту неистину, треба да знају, да код нас није у обичају та култура, да се рђаво поступа и према милим гостима, а како ли према милима. Напошљетку, колико је истинита вијест о протјеривању г. А. Жујовића, најбоље је показао сам г. Жујовић, који је јуче послао из Младеноваца нашем Краљу Господару телеграм захвалности, који је потписао велики број Жујовићевих пријатеља. Господар је телеграфски захвално на томе поздраву.

Преминуо. У петак у 3 сата изјутра преминуо је овдје на Цетињу **Стево К. Ђилан**, машинист Војне Штампарије. У покојнику губи његова породица добра домаћина, Војна Штампарија вриједна радника, а друштво интелигентна и омиљена друга. Породици његовој желимо да лакше претрпи овај тежки ударац, а његовој младој души лака земља!

Упис гимназиста. Као што смо с приватне стране извјестили, у овдашњој гимназији упис уметке одложен је за 20. ов. м. пошто су учионице заузеле од стране других државних надлештава, а биће и размјештене на горњи спрат Билице.

Јавна распродаја. Одбор за прославу педесетогодишњице владавине Њ. В. Краља Господара образовао је по свршеним свечаностима ликвидациони одбор, коме је ставио у дужност да изврши ликвидацију. Ради тога ликвидациони одбор почев од сјутра продаваће покућан-

ство: собног и трезног намјештаја, стакларије, пића, и друге ствари. Све су те ствари одличног квалитета, купљене су у већој количини са попустима и ослобођене царине, а продају се по куповној цијени, те је тако појединцима дата могућност, да за ниске цијене добијају речене ствари. Одбор је нарочиту нажњу обратио, да куповина буде дозвољена само за домаћу употребу, те је сваку препродају забрањено, наговјештавајући, да ће се царина наплатити и да ће свако по царинском закону бити кажњен ко се ухвати да ствари купује ради спекулације. Продаја ће се вршити у Владином Дому, доњи спрат, лијево крило почев од сјутра па сваког дана од 9-12 сати прије подне и од 1-4 сата послје подне.

Морисне биљешке

Како можемо познати да ли је матица оплођена? Један њемачки пчелар ради већ неколико година на томе, да одгаји што плоднију расу пчела. Сваке године он мјери све матице из кошнице на једној фунги и осјетљивој ваги, а које су најтеже њих оставља за приплод. Тако је мјерењем нашао, да неоплођене матице теже од 150 до 210 милиграма, а оплођене обично 230 до 300 милиграма. Врло је ријетко да неоплођене матице теже више од 210 милиграма. Крајем маја и у јуну матице су обично најтеже. — Дакле, тежина матице најсигурније је средство да дознамо да ли је она оплођена или не. Пошто сви пчелари немају тако тачне ваге за ову сврху, то је најбоље причекнути док матице не пронесу јаја. Ако почну да посе, онда је сигурно да су оплођене.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Већ је изашла из штампе збирка приповједка

— Из Црне Горе —

од

Борислава Сл. Минића

Књига је у лијепом укуском француском формату на јапанској хартији и садржи ове приповјетке:

Његови снови — У збо час — Прошевина — На стражи — Отац — Слуга — Распеће — Кроз сутон — Његов Васкрс — Мали Ришко.

Цијена је књиге **1 перпер.**

Књига је штампана у мали број примјерака, те свако који би хтео да је има, треба што прије да *исцу на Цетињу* положи претилату.

ОГЛАСИ

Стан с намјештајем за самца издаје се у улици „Пивљанина Баја“ бр. 93.

АНТОН РАЈИВАЈИ

гостионичар на Цетињу

Ставља на расположење поштованим путницима из унутрашњости и са стране свој хотел снабђен лијепо и модерно уређеним собама, здравом и добром кухињом и брзом и тачном послугом а уз умјерене цијене.

1 3

ЧУВЕНИ
ФРАНЦУСКИ ШАМПАЊЕР
и
ШВАЈЦАРСКИ ЕМЕНТАЛЕР СИР

пуну агентурна и комисионарска радња
ХРИСТИФОРА МОРАВЦА
ПОДГОРИЦА

К'o да пушка пуца, так' се свуда хори
О јевтиноћи и доброј роби
Христифора Моравца

НИКОЛА КНЕЖЕВИЋ

ЦЕТИЊЕ

Препоручује своје стовариште:

Грамофона најсавршеније врсте куће „The Gramophone Company Ltd“ са двостраним плочама најновијих српских и страних мелодија, а тако исто и сав прибор за њих.

Сатова цених: златних, сребрних, никлених и челичних, као год и најпризнатије „омега“, „роскопе“, „цилиндре“ и „анкере“. Исто тако и видних и столних сатова.

Ланаца и другог накита разних врста као и јубиларних почев од златних, па све до никлених

Наочара и догледа све најбољег квалитета.

Дописница разних врста, као и јубиларних издања Прославног Одбора а тако исто и албума Владарске Куће и Црне Горе. Главни депо ових издања је ово стовариште и препродавци у унутрашњости и одавде имају се њему обратити. Даје се на дописнице по утврђеној цијени 20“, а на албуме 7“ рабат франко Цетиње.

Цијене су утврђене и солидне, а за грамофоне и плоче по ценовнику франко Цетиње.

Поред ове радње држим и радионицу сатова, у којој израђујем и оправљам све врсте сатова, као и грамофона. Радионицом руководи одлични вјештак са стране. Цијене су утврђене и солидне.

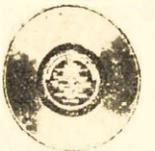
Наочара и догледа.

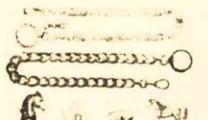
Зидних и столних сатова.

Грамофона најбоље врсте.

Грамофонских плоча српских и страних мелодија.

Ланаца и другог накита разних врста.

Цених сатова, златних, сребрних, никлених и челичних и „омега“